

Research Article

The Relationship between Temperament and Character with Wisdom Through Cognitive Regulation Strategies of Emotion

Fahime Naseri: Master of Clinical Psychology, Department Clinical psychology, Collage of Medical Sciences, Branch Hamedan, Islamic Azad University, Hamedan, Iran.

naserifahime93@gmail.com

Yasser Azizisaeid *: Assistant Professor, Department Clinical Psychology, Collage of Medical Sciences, Branch Hamedan, Islamic Azad University, Hamedan, Iran.

Dr.saeid64@gmail.com

Abstract

This study aimed to investigate the relationship between temperament and character and wisdom through the mediation of cognitive-emotion regulation strategies. The research method was descriptive and correlational. Using the formula for determining the sample size in regression analysis, 400 students of Islamic Azad University of Hamedan Branch, Hamedan, Iran were selected as the sample of this study. The tools used were questionnaires on Wisdom, Temperament and Character, and Emotion regulation. Data analysis was performed using the statistical method of path analysis, and the bootstrap test was used to examine the mediating role of variables. The findings showed that the relationship between temperament and character and students' wisdom through the mediating role of positive emotion regulation strategies had a good fit. Positive emotion regulation strategies had a greater effect on wisdom than negative strategies. Also, the direct and indirect relationships between temperament and character and wisdom were confirmed. Character had an effect on wisdom through positive emotion regulation strategies (as a key variable in the model). The direct and indirect relationship between temperament and wisdom was not significant. In general, positive emotion regulation strategies played a mediating role in the relationship between temperament and wisdom. Taking appropriate measures to increase positive emotion regulation strategies and wisdom in students is recommended.

Keywords: Wisdom, Temperament And Character, Cognitive Emotion Regulation

Introduction

Psychological research on wisdom was a small and insignificant field for many years, however, in the last few decades it has been growing exponentially and has attracted more attention inside and outside psychology. Among the factors affecting wisdom is the structure of the individual's personality, which is composed of

temperament and character components. Other factors affecting wisdom are cognitive emotion regulation skills. Given that personality components are at the forefront of wisdom antecedents, examining the factors that predict wisdom seems essential and important in order to achieve its positive outcomes. Based on the following conceptual model, the present study aimed to answer the question:

---

*. Corresponding author

RQ: Are temperament and character related to wisdom through the mediation of cognitive emotion regulation strategies?

Method

The research method was correlational with structural equation modeling. The statistical population of the study was all undergraduate and graduate students of Islamic Azad University, Hamedan Branch, Iran who were selected using the formula for determining the sample size in regression analysis by the convenience sampling method, 400 people. The data were analyzed using structural equation modeling software with the partial least squares method, statistical analysis in social sciences, and Pearson correlation analysis method. Temperament and Character Inventory (TCI): developed by Cloninger et al. The TCI model operates with seven dimensions of personality traits: novelty seeking (NS), harm avoidance (HA), reward dependence (RD), perseverance (PS), and personalities: self-directedness (SD), cooperativeness (CO), and self-transcendence (ST). The dimensions are determined from a 240-question questionnaire. Alpha coefficients for the inventory ranged from 0.44 for the Stability scale to 0.81 for the ST scale with a median of 0.68 (Dadfer et al., 2010). Garner Emotion Regulation Questionnaire: The Cognitive Emotion Regulation Questionnaire (CERQ) was developed in 2001 (Garnefski & Kraaij, 2006). Nine cognitive emotion regulation strategies in the CERQ were distinguished based on theoretical and empirical foundations. Each

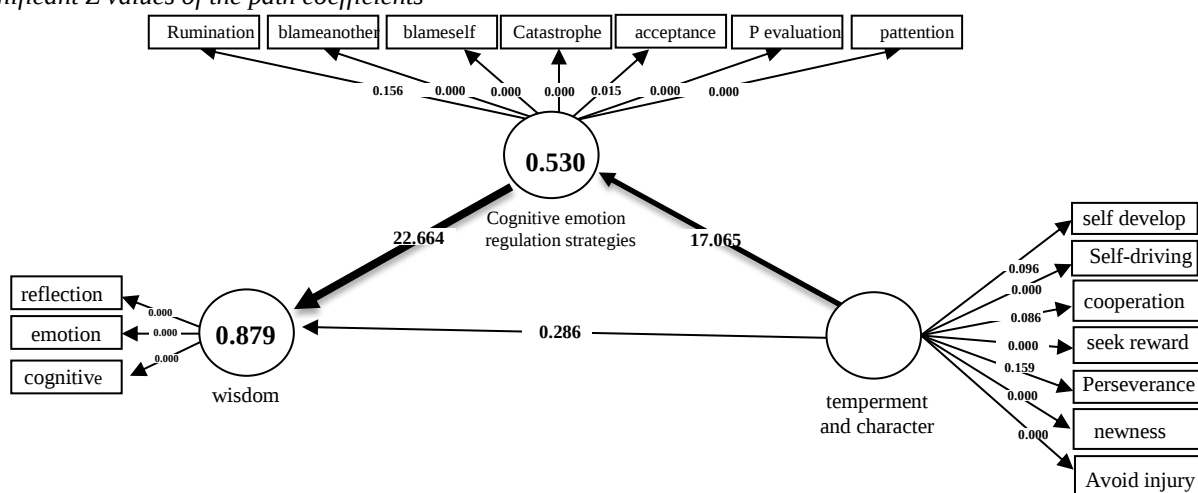
refers to what someone thinks about after experiencing threatening or stressful events. Results showed that the CERQ has good factorial validity and high reliability, with Cronbach's α s between 0.75 and 0.87 (Garnefski & Kraaij, 2007). Three-dimensional microscale: This instrument was developed by Ardlet in 2003. version of the 3D-WS included 14 items for cognitive, 12 items for reflective, and 13 items for the emotional component of wisdom. The results indicate that the 3D-WS can be considered a reliable and valid instrument and a promising measure of latent variable wisdom in large, standardized surveys of older populations. In this instrument, 24 items are rated on a 5-point Likert scale from "definitely true for me" to "not true for me" and another 15 items are rated on a 5-point Likert scale from "strongly agree" to "strongly disagree" (Ardlet, 2004)

Results

The highest score among cognitive emotion regulation strategies is positive refocusing (29) and blaming others has the lowest score (8.80). The average scores in positive emotion regulation were (50.35) and negative emotion regulation were (61.01). In the temperament scales, the highest average was obtained in the harm avoidance dimension (9.38) and the lowest score was obtained in the perseverance dimension (5). In the character scales, the highest average was obtained in the cooperation dimension (15.69) and the lowest score was obtained in the self-transcendence dimension (13).

Figure 1

The drawn model of the research along with the significant Z values of the path coefficients

The indirect path of temperament and character through emotion regulation with wisdom had a medium coefficient. The T-values for the path of temperament and character with wisdom were 0.286, which

were significant at the 95% confidence level. Also, this value for the path between emotion regulation and wisdom was 664.22, which indicates its significance. There were no significant levels between the direct path of nature and character and wisdom, indicating that this component had not been able to show its relationship with the wisdom construct well.

Table 1

Examining the Direct and Indirect Effects of Model Variables

	Path	Direct effect	Error	Indirect effect	Meaningfulness
1	Nature and character -> emotion regulation -> wisdom		0.054	849/12	0/00*
2	Emotion regulation -> wisdom	664/22	0/42		0/000*
3	Temperament -> Regulation of excitement	17/065	0.043		0/000*
4	Nature and character -> wisdom	13/253	00/51		0.000*

*p<0/05

The effect size for the nature and character variable on emotion regulation (1.150) was medium, and for the nature and character

variable on wisdom (0.001) and emotion regulation on wisdom (3.545).

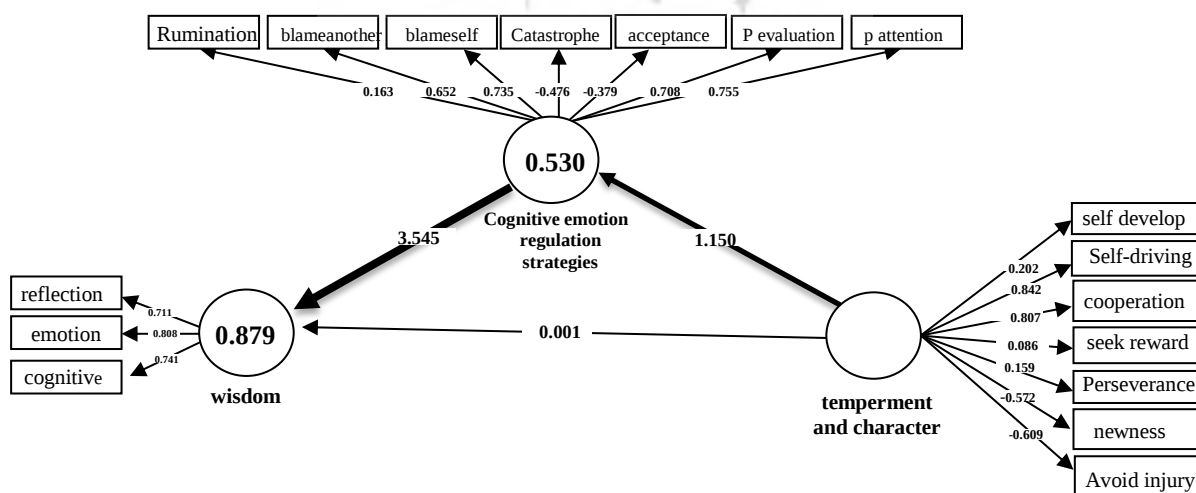
Table 2

The Effect Size (f²) of Structural Model Variables

Temperament -> Regulation of excitement	1/150
Nature and character -> wisdom	0.001
Emotion regulation -> wisdom	3/545

Figure 2

Examining the Direct and Indirect Effects of Model Variables

Table 3*Structural Model Fit Index*

Q ² (=1-SSE/SSO)	Variables
0/115	Srmr
2/030	Du-ls
0/783	d-g
358/612	Ch-square

Conclusion

Considering the role of temperament and character on wisdom and due to the significant research gap in this field in the country, the present study was conducted with the aim of investigating the relationship between temperament and wisdom with the mediating role of cognitive emotion regulation strategies. The main hypothesis of the study was that temperament and character are related to wisdom through cognitive emotion regulation strategies, and it was confirmed and the developed model had a good fit. 0.87% of the wisdom variance was explained by the model. This finding is consistent with the findings of some studies (Cloninger, 2004; Judith Glück et al., 2020; Weststrate et al., 2019). The details of the research results showed that the effect of temperament and character on wisdom is greater through character. On the other hand, according to Ardelts wisdom theory, wisdom is acquired and increases with age to the extent that the person allows himself to learn, therefore wisdom and character have a positive relationship, that is, with the increase in

character, wisdom also increased in the research sample, and the higher level of character compared to character had no relationship with wisdom. Also, the effectiveness of emotion regulation was greater than character, and this effect was evident in positive emotion regulation strategies. Therefore, positive emotion regulation was able to explain more variance in wisdom. The growth of wisdom results from a dialectical interaction between emotions and cognition.

Ethical considerations

Compliance with ethical guidelines: We strictly adhered to all ethical considerations throughout the research process. This included ensuring the confidentiality of participants' identities and obtaining informed consent from all participants.

Author involvement: The authors were fully involved in all stages and processes of the study.

Conflicts of interest: The authors declare no conflicts of interest for this study.

Funding: The authors did not receive any financial support for the study.

Acknowledgements: The authors would like to thank all participants for their time and participation in this study.

مقاله پژوهشی

رابطه سرشت و منش با خرد به وساطت راهبردهای تنظیم شناختی هیجان

فهیمة ناصری: کارشناسی ارشد گروه روان شناسی بالینی، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران.

naserifahime93@gmail.com

یاسر عزیزی سعید* ID: استادیار گروه روان شناسی بالینی، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران.

Dr.saeid64@gmail.com

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی ارتباط سرشت و منش با خردمندی به وساطت راهبردهای تنظیم شناختی هیجان در دانشجویان صورت پذیرفت. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. با استفاده از فرمول تعیین حجم نمونه در تحلیل رگرسیون ۴۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان به عنوان نمونه این پژوهش انتخاب شدند. ابزارهای استفاده شده، پرسشنامه‌های خردمندی، سرشت و منش و تنظیم هیجان بود. تحلیل داده‌ها به روش آماری تحلیل مسیر، انجام و برای بررسی نقش واسطه‌ای متغیرها از آزمون بوت استراپ استفاده شد. یافته‌ها نشان داد ارتباط سرشت و منش با خردمندی دانشجویان از طریق نقش واسطه‌ای راهبردهای مثبت تنظیم هیجان از برازش خوبی برخوردار است. راهبردهای مثبت تنظیم هیجان نسبت به راهبردهای منفی اثر بیشتری بر خردمندی داشت. همچنین روابط مستقیم و غیر مستقیم سرشت و منش با خردمندی مورد تأیید قرار گرفت. منش از طریق راهبردهای مثبت تنظیم هیجان (به عنوان متغیر کلیدی مدل) بر خردمندی اثرگذار بود. رابطه مستقیم و غیر مستقیم سرشت با خرد معنادار نبود. به طور کلی راهبردهای مثبت تنظیم هیجان نقش میانجی در رابطه بین سرشت و منش با خردمندی ایفا کرد. انجام دادن اقدامات مناسب برای افزایش راهبردهای مثبت تنظیم هیجان و خردمندی در دانشجویان پیشنهاد می شود.

واژه‌های کلیدی: خردمندی، سرشت و منش، تنظیم شناختی هیجان

مقدمه

با پیچیده و قطبی‌تر شدن جهان و مبهم‌تر شدن آینده بشریت، مردم برای مدیریت چالش‌ها و شکست‌های مدرنیته به چیزی بیش از دانش، هوش یا مهارت نیاز دارند (Dong et al., 2022). هوش به خودی خود برای پیشرفت مهم است؛ اما هوش یا حتی خلاقیتی که توسط خرد تعدیل نشده باشد، به نتایج فاجعه‌باری منجر می‌شود (Ardelt et al., 2019). تحقیقات روانشناسی در زمینه خرد برای سال‌های متمادی حوزه‌ای کوچک و نه چندان قابل توجه بود؛ اما در چند دهه اخیر به صورت تصاعدی در حال رشد بوده و توجه بیشتری را در داخل و خارج روان‌شناسی به خود جلب کرده است (Asadi et al., 2018; moradi et al., 2013). یکی از دلایل این علاقه فزاینده وضعیت کنونی جهان ما است (Ardelt, 2004). خرد با سلامت عمومی، شادی و انعطاف‌پذیری رابطه دارد (Jeste & Lee, 2019). به سلامت اجتماعی کمک می‌کند، رهبری را بهبود می‌بخشد و نابرابری‌ها را روشن می‌کند (Grossmann & Brienza, 2018) و به عنوان منبعی برای مقابله با مشکلات روزمره و موقعیت‌های دشوار زندگی، فرد را تجهیز می‌کند تا متناسب با موقعیت عمل کند و بهترین واکنش را نشان دهد (Arnold & Linden, 2022). خرد ترکیبی است از ویژگی‌های شخصیتی شناختی^۱، تأملی^۲ و عاطفی (Glück & Weststrate, 2022) و نوعی حالت شناختی (Glück & Weststrate, 2022) و شخصیتی پیچیده‌ای است که فرد را قادر می‌سازد از تجربیات شخصی بر پایه دانش خویش برای قضاوت محتاطانه درباره مشکلات پیچیده شخصی، بین فردی و اجتماعی استفاده کند (Ardelt et al., 2019). بعد شناختی یعنی میل به دانستن حقیقت، درک زندگی و معنای عمیق‌تر پدیده‌ها، بعد بازتابی شامل توانایی درک

پدیده‌ها و رویدادها از منظرهای مختلف، کاهش خودمحوری و درنهایت بعد عاطفی خرد شامل دلسوزی و عشق دلسوزانه به دیگران است که فرد را قادر می‌سازد با مردم به شیوه‌ای دلسوزانه و سازنده‌تر تعامل کند (Ardelt, 2020). همچنین، تلاش‌های گسترده در زمینه کشف پیش‌آیندهای خردمندی نیاز مبرم جهان امروز است و افزایش میزان خردمندی، برای بقا، شکوفایی افراد و سازمان‌ها حیاتی است (Vasconcelos, 2021). چهار جنبه شناختی مورد نیاز برای استدلال مبتنی بر خرد در اوایل و اواسط کودکی به عنوان عناصر سازنده رشد شناختی ایجاد می‌شوند (Demetriou et al., 2021).

ازجمله عوامل مؤثر بر خردمندی ساختار شخصیت فرد است که از اجزای سرشت و منش تشکیل شده است (Cloninger, 2004). کلونینجر شخصیت را اجزای جدا از هم در نظر نمی‌گیرد؛ بلکه به تعاملات پیچیده بین ژن، روان، محیط اجتماعی و سازه‌های فرهنگی اشاره می‌کند که در قالب سه بعد منش^۳ و چهار بعد سرشت^۴ توصیف شده است. چهار بعد سرشت شامل آسیب‌پرهیزی^۵، نوجویی^۶، وابستگی به پاداش^۷ و پشتکار^۸، اساس وراثتی دارند و در طول زندگی باوجود تأثیرات فرهنگی و اجتماعی نسبتاً پایداری دارند و سه بعد منش شامل خودراهبری، خودفراروی و همکاری محصول یادگیری و محیط هستند (Švrakić et al., 1996). سرشت دارای زمینه ژنتیکی است؛ در حالی که منش در پاسخ به محرک‌ها و شرایط محیطی دوران کودکی ایجاد می‌شود (Garcia et al., 2022). به عبارت دیگر، نظریه زیستی / روانی، شخصیت را به عنوان ترکیبی از ویژگی‌های موروثی مبتنی بر ساختار عصب بیولوژیکی (سرشت) و ویژگی‌های منعکس‌کننده

³. Character

⁴. temperament

⁵. Avoid injury

⁶. experiential

⁷. Dependence on reward

⁸. perseverance

¹. Cognition

². Reflexive

یادگیری اجتماعی/فرهنگی(منش) مفهوم سازی می کند (Cloninger & Cloninger, 2011). سرشت پاسخ هایی خودکار به محرک های محیطی است که تا حد زیادی ارثی هستند؛ در حالی که منش خودپنداره ها، اهداف و ارزش هایی است که تا حد زیادی تحت تأثیر محیط اجتماعی / فرهنگی قرار دارند (Garcia et al., 2020).

خرد با سایر ابعاد شخصیت همبستگی دارد (Ardelt et al., 2019). خودراهبری به عنوان یکی از ابعاد منش با خردمندی رابطه مثبت معنی داری دارد. همچنین، آسیب پرهیزی و نوجویی یک عامل خطر و وابستگی به پاداش یک عامل محافظتی برای مشکلات رفتاری کلی و درونی و نوجویی یک عامل خطر برای مشکلات رفتاری بیرونی است (Kim, 2021). نوجویی بالا با رشد رفتار بزهکارانه و ضد اجتماعی رابطه دارد (Schmeck & Poustka, 2001). به طور کلی ابعاد شخصیت کلونینجر که مؤلفه های اجتماعی / شناختی شخصیت را در بر می گیرند، مانند خودراهبری، همکاری و خودفراروی، با فضایل اخلاقی همبستگی دارند. افراد عاقل برای خودراهبری ارزش زیادی قائل اند. درواقع بین خرد و خودراهبری رابطه مثبتی وجود دارد (Glück et al., 2020). خودراهبری که از ابعاد منش (شخصیت) در نظریه کلونینجر است، فضایی مانند خردمندی و حساسیت اخلاقی را نمایان می سازد (Kolenda, 1990) و بین خرد و خودراهبری که از ابعاد منش هستند، با سه فضیلت اخلاقی خودکنترلی، مراقبت و کنجکاوی هم پوشانی متوسطی وجود دارد (Cloninger, 2004).

به طور کلی ابعاد سرشت و منش در نظریه کلونینجر ۳۸ درصد از کل مشکلات رفتاری را توضیح می دهند؛ به گونه ای که مشکلات رفتاری کم نشان دهنده شخصیت انعطاف پذیر است که با نوجویی، آسیب پرهیزی کم، وابستگی به پاداش کم، پشتکار، همکاری و خودراهبری بالا مشخص می شود (Lee et al., 2018). همچنین، بین

ویژگی های شخصیتی و مبانی اخلاقی فردی و بهزیستی روانشناختی رابطه معناداری وجود دارد. رشد شناختی پایین منعکس کننده سطوح پایین اعتماد به نفس، پذیرش خود و مسئولیت در قبال اعمال خود است که جنبه کلیدی خودراهبری هستند؛ بنابراین، خودراهبری پیش بینی کننده اصلی رشد شناختی است. همچنین، خودراهبری بیشتر با وظیفه شناسی مرتبط است و رابطه منفی با شخصیت روان رنجور دارد (Markett et al., 2020). سرشت و منش در مجموع می توانند مشکلات رفتاری (که نشانه های نبود خردمندی هستند) را پیش بینی کنند؛ برای مثال، آسیب پرهیزی به صورت مثبت و پشتکار، خودراهبری و همکاری به صورت منفی پیش بین های مشکلات رفتاری درونی سازی شده هستند و از سوی دیگر، نوجویی به صورت مثبت و آسیب پرهیزی، پاداش / وابستگی، خودراهبری و همکاری به صورت منفی پیش بین های مشکلات رفتاری برون سازی شده می باشند (Khosravi et al., 2020). با شناسایی پیش آینده ها و متغیرهای مرتبط با خردمندی می توان به طراحی برنامه هایی در باب افزایش خردمندی در افراد پرداخت؛ زیرا در نظامات آموزشی جهان صرفاً بر هوش و مهارت های تفکر تأکید می کنند (Azizisaeid et al., 2019).

از دیگر عوامل تأثیرگذار بر خردمندی مهارت های تنظیم شناختی هیجان هستند. راهبردهای تنظیم شناختی هیجان دو بخش سازش یافته و سازش نیافته شامل سرزنش خود^۱، سرزنش دیگری^۲، فاجعه سازی^۳، تمرکز مجدد مثبت^۴، برنامه ریزی^۵، ارزیابی مجدد مثبت^۶ و پذیرش^۷ است (Garnefski & Kraaij, 2006). سازماندهی هیجانات متناسب با شرایط معیار، سازنده خردمندی است

1. Blame yourself

2. Blame another

3. catastrophe

4. Positive refocusing

5. planning

6. Positive reassessment

7. the reception

می‌کنند ([Sharma & Dewangan, 2017](#)). مقابله با روش‌های مسئله‌مدار و ارزیابی مجدد مثبت، نقش میانجی را در رابطه مثبت بین خرد و هیجان دارد و بهزیستی عاطفی مرتبط با خرد را افزایش می‌دهد ([John & Gross, 2004](#)).

افراد عاقل می‌توانند تعادل عاطفی خود را در شرایط بسیار چالش‌برانگیز حفظ کنند و در تنظیم هیجانات بر حسب شرایط و شناخت و درک عواطف خود و دیگران مهارت بالایی دارند ([Glück & Weststrate, 2022](#)). از سوی دیگر، راهبردهای سازگاران تنظیم هیجان همچون عامل پشتکار با ارزیابی مجدد و بازداری رابطه دارند ([Latfi & Amini, 2019](#)). همچنین، بین ابعاد شخصیت و احساسات و هیجانات همبستگی معنی‌داری وجود دارد و هر دو به انتقال‌دهنده‌های مونوآمین از جمله نوراپی‌نفرین، سروتونین و دوپامین وابسته‌اند ([Dong et al., 2022](#)). ویژگی‌های شخصیتی در به‌کارگیری راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان و زمینه‌سازی برای ابتلا به مشکلات در بخش سلامت روان تأثیر گذارند ([Khanzadeh et al., 2023](#)). با توجه به این واقعیت که تنظیم موفق هیجان در رابطه با محرک‌های استرس‌زا یک راهبرد سازگاران و بالغ است، آنچه آن را مستعد می‌کند، خلق‌و‌خو یا تمایل به نشان‌دادن واکنش‌های عاطفی سازگار است. عواطف آن چیزی است که فرد احساس می‌کند و شخصیت را می‌توان به‌عنوان ویژگی یک فرد توضیح داد که با توجه به درجه هیجانات مختلف شکل می‌گیرد ([Purnamaningsih, 2017](#)). از سوی دیگر، ابعاد شخصیت راهبردهای تنظیم هیجان را پیش‌بینی می‌کنند ([abedini et al., 2021](#))؛ برای مثال، بین بعد نوجویی و پشتکار به‌عنوان ابعاد سرشت و خودراهبری و همکاری و استفاده از راهبردهای سازگاران تنظیم هیجان همبستگی وجود دارد. ابعاد شخصیت و احساسات از طریق رفتارهای مقابله‌ای به هم مرتبط‌اند و منعکس‌کننده نوع و شدت

همچنین، بین خرد و برخی عناصر تنظیم هیجان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ([Glück & Bluck, 2013](#)). از سویی دیگر، رشد خرد ناشی از یک تعامل دیالکتیکی بین هیجانات و شناخت است ([Csikszentmihalyi & Nakamura, 2014](#)). تسلط بر هیجانات و بازداری، به‌طور مثبت مؤلفه‌های شناختی خرد و ارزیابی مجدد مثبت، خرد ترکیبی را پیش‌بینی می‌کنند ([Sharma & Dewangan, 2017](#)). می‌توان استدلال کرد کسانی که رشد عقلی بیشتری دارند، قادرند پاسخ هیجانی به موقعیت‌های پیچیده شخصی و اجتماعی را با موفقیت تنظیم کنند. درواقع تعادل عاطفی به تعامل بین توانایی‌های شناختی و عاطفی نیاز دارد ([Williams & Nusbaum, 2016](#)). درواقع خرد یک ویژگی شخصیتی و عصبی / زیستی است که از اجزای خاصی از جمله رفتار اجتماعی، تنظیم هیجان و معنویت تشکیل شده است. به بیانی دیگر، خرد مستلزم دیدن نقطه نظرات دیگران و استفاده از این دیدگاه در تفکر خود برای جست‌وجوی یک خیر مشترک است ([Sternberg & Glück, 2019](#)).

رشد خرد ناشی از یک تعامل دیالکتیکی بین هیجانات و شناخت است. افراد عاقل می‌توانند تعادل عاطفی خود را در شرایط بسیار چالش‌برانگیز حفظ کنند و در تنظیم هیجانات بر حسب شرایط و شناخت و درک عواطف خود و دیگران مهارت بالایی دارند ([Glück & Weststrate, 2022](#)). همچنین، حساسیت هیجانی و تنظیم هیجان از مهم‌ترین منابعی هستند که فرد را قادر می‌سازند بینش‌های مرتبط با خرد را درباره خود و زندگی به دست آورد ([Weststrate et al., 2019](#)). شخص خردمند توانایی تشخیص و پذیرش یک طیف کامل از احساسات متنوع انسان^۱ را دارا است ([Dean Webster, 2007](#)). تسلط شخصی و ذهن‌آگاهی، خرد عاطفی و شناختی و از سویی دیگر، بازداری، خرد عاطفی و تأملی را پیش‌بینی

هیجان در موقعیت‌های خاص‌اند. درواقع ویژگی‌های عاطفی را می‌توان به‌عنوان ویژگی‌های بیانی شخصیت در نظر گرفت (Segerstrom & Smith, 2019). به‌طور کلی خلق و خوی پایدار مستعد کننده تنظیم سازگارانه هیجان در موقعیت‌های استرس‌زا است (Schindler & Querengässer, 2019).

ابعاد شخصیتی مانند نوجویی، برونگرایی و توافق‌پذیری راهبردهای مؤثر تنظیم هیجان را پیش‌بینی می‌کنند؛ به‌گونه‌ای که سطح پایین‌تر روان‌رنجورخویی، سطوح بالاتر نوجویی و توافق‌پذیری با استفاده از راهبردهای تنظیم هیجان سازگارانه و استفاده کمتر از راهبردهای تنظیم هیجان ناسازگارانه مرتبط‌اند. به‌علاوه ابعاد مختلف شخصیت پیش‌بینی می‌کنند ما تا چه اندازه مستعد تجربه هیجانات منفی یا مثبت هستیم و هیجانات منفی می‌توانند به‌نوبه‌خود یکی از دلایل برداشت منفی فرد

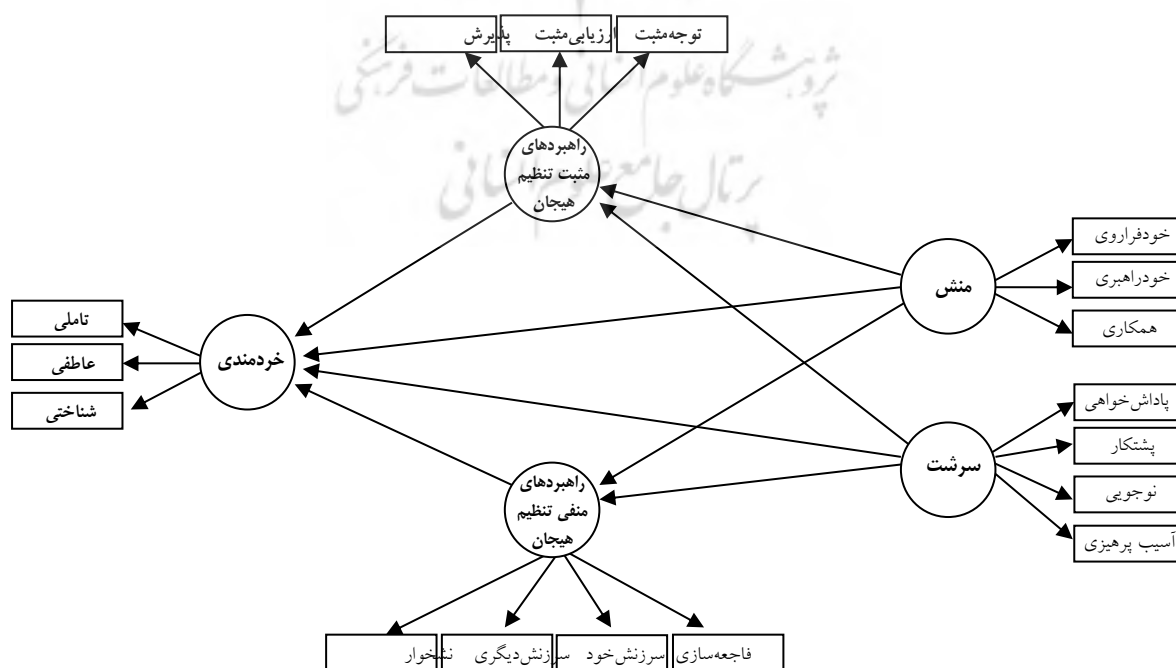
از شخصیت خود باشند. درواقع تفاوت‌هایی در نحوه برخورد افراد با هیجانات منفی وجود دارد؛ بنابراین، به نظر می‌رسد برخی افراد بیشتر از دیگران از احساسات منفی رنج می‌برند که این نشان‌دهنده ارتباط استراتژی‌های تنظیم هیجان و شخصیت است (Schindler & Querengässer, 2019). با در نظر داشتن اینکه خردمندی به‌عنوان نقطه ایدئال در رشد انسان در نظر گرفته می‌شود و با توجه به اینکه مؤلفه‌های شخصیت در رأس پیش‌آیندهای خردمندی قرار دارند (Qurbani & Khormai, 2016). بنابراین، بررسی عوامل پیش‌بینی کننده خردمندی به‌منظور رسیدن به پیامدهای مثبت آن اساسی و مهم به نظر می‌رسد. براساس مدل مفهومی زیر، پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که آیا سرشت و منش با خردمندی به‌واسطه راهبردهای تنظیم شناختی هیجان رابطه دارد.

شکل ۱

مدل مفهومی خرد براساس سرشت و منش با میانجی‌گری راهبردهای تنظیم شناختی هیجان

Figure 1

Conceptual model of Wisdom Based on Temperament and Character with the Mediation of Cognitive Emotion Regulation Strategies

موافقم و کاملاً موافقم) نمره‌گذاری می‌شود. تمام ماده‌ها به گونه‌ای نمره‌گذاری می‌شوند که نمرات بالاتر وجود ویژگی‌های شناختی، ژرف‌نگری و عاطفی خردمندی را قبل از محاسبه میانگین نمرات هر بعد به‌طور جداگانه نشان می‌دهد و میانگین سه بعد خردمندی نشان‌دهنده خردمندی فرد است. در پژوهش آردلت در ارزیابی روایی و پایایی این مقیاس آلفای کرونباخ ابعاد شناختی، تأملی و عاطفی در نمونه دانشجویی به ترتیب ۰/۷۱، ۰/۷۵، ۰/۶۶ به دست آمده است. برگسما و آردلت (۲۰۱۲) آزمون خرد را در بزرگسالان و بزرگسالان جوان با زمینه‌های فرهنگی متفاوت اجرا و اعتبار آزمون را تأیید کردند. پایایی مرکب و اعتبار درونی (روایی همگرا) به ترتیب ۰/۸۴ و ۰/۵۸ به دست آمده است ([عزیزی سعید و همکاران، ۱۳۹۸](#)). در این پژوهش پایایی ۰/۸۸ به دست آمده است که نشان می‌دهد مدل اندازه‌گیری از پایایی بالایی برخوردار است. پرسشنامه سرشت و منش کلونینجر^۲ کلونینجر این پرسشنامه را در سال ۱۹۹۴ ساخته و دارای ۱۲۵ سؤال است که ۶۱ سؤال بعد منش و ۶۴ سؤال بعد سرشت را می‌سنجد. همچنین، دارای ۲۵ خرده‌مقیاس که ۱۲ خرده‌مقیاس مربوط به سرشت (اکتشافی - هیجان‌پذیری در برابر انعطاف‌پذیری محافظه‌کارانه، تکانشگری در برابر تأمل کردن، ولخرجی - دست و دلبازی در برابر خودداری، بی‌نظمی در برابر نظم و ترتیب، نگرانی - بدبینی در برابر خوش‌بینی نا محدود، ترس از عدم موفقیت در برابر اعتماد به نفس، کم‌رویی در حضور غریبه‌ها در برابر عدم کم‌رویی، خستگی‌ناپذیری در برابر خستگی‌پذیری، احساساتی‌بودن در برابر عدم حساسیت، دلبستگی در برابر گسستگی، وابستگی در برابر استقلال، پشتکار) و ۱۳ خرده‌مقیاس مربوط به منش (مسئولیت‌پذیری در برابر سرزنش کردن، هدفمندی در برابر بی‌هدفی، استعداد در برابر بی‌تدبیری، خودپذیری در برابر جدال با خود، روشن‌نگر ذاتی در برابر عادات بد،

بر این اساس، فرضیه‌ها عبارت‌اند از:

۱. مدل خرد براساس سرشت و منش با میانجی‌گری راهبردهای تنظیم شناختی هیجان از برازش مناسبی برخوردار است.
۲. سرشت و منش از طریق راهبردهای تنظیم شناختی هیجان با خردمندی ارتباط دارد.

روش

روش پژوهش، جامعه آماری و نمونه: روش پژوهش از نوع مطالعات همبستگی با روش مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان در دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد که در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ مشغول به تحصیل بودند، تشکیل دادند که تعداد ۴۰۰ نفر با استفاده از فرمول تعیین حجم نمونه در تحلیل رگرسیون از طریق روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. در روش‌شناسی مدل‌یابی معادلات ساختاری تعیین حجم نمونه می‌تواند بین ۳ تا ۱۵ مشاهده به ازای هر متغیر اندازه‌گیری‌شده تعیین شود که در آن Q تعداد متغیرهای مشاهده‌شده یا تعداد سؤالات پرسشنامه و n حجم نمونه است ([Haider Ali, 1390](#)). در این پژوهش با توجه به در دسترس نبودن تعداد بالای حجم نمونه از تعداد ۴۰۰ نمونه استفاده شد.

ابزار سنجش: پرسشنامه مقیاس سه‌بعدی خرد آردلت^۱: آردلت این ابزار را در سال ۲۰۰۳ ساخت. نسخه نهایی این ابزار دارای ۳۹ گویه و ۳ مؤلفه است که گویه‌های ۱ تا ۱۴ بعد شناختی، گویه‌های ۱۵ تا ۲۶ بعد تأملی و گویه‌های ۲۷ تا ۳۹ بعد عاطفی را می‌سنجند. این ابزار در طیف ۵ درجه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم،

^۱. Ardlet Three-Dimensional Wisdom Scale (3D-WS) Questionnaire

^۲. Temperament and Character Inventory

پذیرش اجتماعی در برابر عدم تحمل اجتماعی، همدلی در برابر بی‌علاقگی اجتماعی، یاری‌رسانیدن در برابر یاری‌نرساندن، رحم در برابر انتقام، هوشیاری یکپارچه در برابر مزیت خدمت به خود، خودفراموشی خلاق در برابر مزیت خدمت به خود، فراشخصی در برابر خودانزوایی، پذیرش روحانی در برابر مادی‌گرایی منطقی) است. این مقیاس به صورت صحیح=۱ و غلط=۰ نمره‌گذاری می‌شود. همچنین، با توجه به اینکه در شاخص پایایی مرکب مقادیر بالای ۰/۷ نشان‌دهنده سازگاری درونی مدل اندازه‌گیری تأملی است، در این پژوهش این شاخص برای سرشت و منش ۰/۷۰، خرد ۰/۸۸ و تنظیم هیجان ۰/۸۹ به دست آمده است که نشان می‌دهد مدل اندازه‌گیری از پایایی بالایی برخوردار است. در شاخص پایایی از روش آلفای کرونباخ، مقادیر بالای ۰/۷۰ نشان‌دهنده سازگاری درونی مدل اندازه‌گیری تأملی است. این شاخص برای سرشت و منش ۰/۴۰، خرد ۰/۸۱ و تنظیم هیجان ۰/۸۵ به دست آمده است که نشان می‌دهد مدل اندازه‌گیری از پایایی بالایی برخوردار است.

پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان گارنفسکی^۱: پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان ابزار خودگزارشی است که گارنفسکی و کرایج (۲۰۰۶) به منظور اندازه‌گیری راهبردهای تنظیم شناختی هیجان در پاسخ به حوادث تهدیدکننده و استرس‌زای زندگی طراحی کرده‌اند. این پرسشنامه شامل ۱۸ آیت و ۹ زیرمقیاس است که ۵ زیرمقیاس راهبردهای تنظیم شناختی هیجان سازگار یا مثبت شامل پذیرش (سؤالات ۳ و ۴)، تمرکز مجدد مثبت (سؤالات ۷ و ۸)، برنامه‌ریزی مجدد (۹ و ۱۰)، ارزیابی مجدد مثبت (۱۱ و ۱۲) و ۴ زیرمقیاس نیز راهبردهای تنظیم شناختی ناسازگار شامل سرزنش خود (۱ و ۲)، نشخوار فکری (۵ و ۶)، فاجعه‌انگاری (۱۵ و ۱۶) و سرزنش دیگری (۱۷ و ۱۸) را اندازه‌گیری می‌کند. علاوه بر زیرمقیاس‌های مطرح‌شده، دو مقیاس کلی شامل

راهبردهای تنظیم شناختی هیجان انطباقی و غیر انطباقی نیز برای پرسشنامه محاسبه می‌شود. نحوه نمره‌گذاری این پرسشنامه به صورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از تقریباً هرگز (۱) تا تقریباً همیشه (۵) است. نمرات هر زیرمقیاس در دامنه‌ای از ۲ تا ۱۰ و نمره کل راهبردهای سازش‌یافته در دامنه‌ای از ۱۰ تا ۵۰ و نمره کل راهبردهای منفی در دامنه‌ای از ۸ تا ۴۰ محاسبه می‌شوند. روایی و پایایی این مقیاس در فرهنگ ایرانی با استفاده از تحلیل عاملی تأیید شد و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای هر کدام از زیرمقیاس‌ها بین ۰/۶۴ تا ۰/۸۹ محاسبه شد. بشارت و بزازیان (۲۰۱۴) پایایی بازآزمایی برای خرده‌مقیاس‌های این پرسشنامه را در دو نوبت با فاصله زمانی دو تا چهار هفته ۰/۷۰ و ۰/۸۳ گزارش و روایی محتوایی آن را براساس داوری هشت نفر از متخصصان روانشناسی بررسی و ضرایب توافق کندانال برای خرده‌مقیاس‌ها را از ۰/۸۶ تا ۰/۸۷ گزارش کردند. در این پژوهش، این شاخص برای سرشت و منش ۰/۷۰، خرد ۰/۸۸ و تنظیم هیجان ۰/۸۹ به دست آمده است که نشان می‌دهد مدل اندازه‌گیری از پایایی بالایی برخوردار است. در شاخص پایایی از روش آلفای کرونباخ، مقادیر بالای ۰/۷۰ نشان‌دهنده سازگاری درونی مدل اندازه‌گیری تأملی است.

روش اجرا و تحلیل: در این پژوهش پرسشنامه‌ها از طریق پیام‌رسان آی‌گپ و واتس‌آپ به صورت لینک در گروه‌های درسی به صورت اشتراک گذاشته شد. معیار ورود برای شرکت‌کنندگان شامل: دانشجویان همه مقاطع، تحصیل در دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان و اعلام رضایت آگاهانه برای شرکت در مطالعه بود. برای رعایت ملاحظات اخلاقی، عنوان پژوهش به شرکت‌کنندگان توضیح و به محرمانه‌بودن اطلاعات اطمینان داده شد. برای این منظور، اسامی شرکت‌کنندگان خواسته نشد. در نهایت داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای مدل‌سازی معادلات

¹. Garnefsky Cognitive Emotion Regulation Questionnaire

ساختاری با روش حداقل مربعات جزئی^۱، تحلیل آماری در علوم اجتماعی^۲ و روش تحلیل همبستگی پیرسون تحلیل شد.

یافته‌ها

متغیرهای موجود در این پژوهش مشتمل بر خردمندی به‌عنوان متغیر درون‌زا یا وابسته، راهبردهای مثبت و منفی تنظیم شناختی هیجان به‌عنوان متغیر واسطه‌ای و سرشت و منش به‌عنوان متغیر برون‌زا یا مستقل بودند.

شاخص توصیفی متغیرها: بالاترین نمره در بین راهبردهای تنظیم شناختی هیجان مربوط تمرکز مجدد مثبت (۲۹) است و سرزنش دیگران کمترین نمره (۸,۸۰) را به خود اختصاص داد. میانگین نمرات در تنظیم هیجان مثبت با (۵۰,۳۵) و تنظیم هیجان منفی با (۶۱,۰۱) مشخص شد. در مقیاس‌های سرشت بیشترین میانگین در بعد آسیب‌پرهیزی (۹,۳۸) و کمترین نمره در بعد پشتکار (۵) به دست آمده است. در مقیاس‌های منش بیشترین میانگین در بعد همکاری (۱۵,۶۹) و کمترین نمره در بعد خودفراروی (۱۳) به دست آمده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

^۱ . Pls

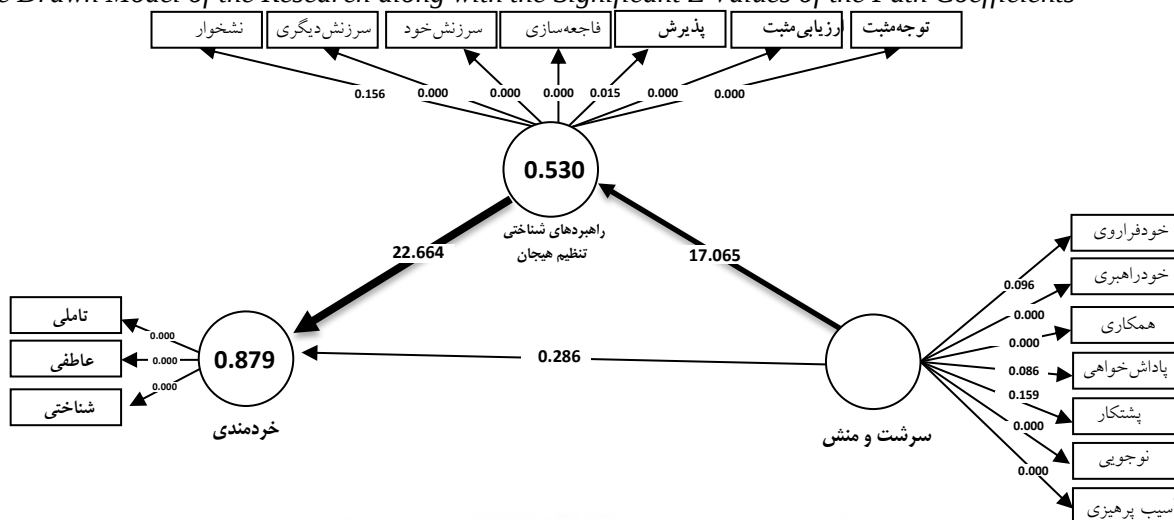
^۲ . Spss

شکل ۲

مدل ترسیم شده پژوهش همراه با مقادیر Z معناداری ضرایب مسیر

Figure 2

The Drawn Model of the Research along with the Significant Z Values of the Path Coefficients

هیجان با خرد برابر با ۲۲/۶۶۴ است که معنی داری خود را نشان می دهد. میان مسیر مستقیم سرشت و منش و خرد سطوح معنی داری وجود ندارد و نشان می دهد این مؤلفه نتوانسته اند رابطه ای خود را با سازه خرد به خوبی نشان دهد.

در شکل (۲)، مسیر غیر مستقیم سرشت و منش از طریق تنظیم هیجان با خرد دارای ضریب متوسط است. مقدار ضریب T-values برای مسیر سرشت و منش با خردمندی ۰/۲۸۶ است که در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی دار است. همچنین، این مقدار برای مسیر میان تنظیم هیجان و سرشت و منش ۰/۲۸۶ است.

جدول ۱

بررسی اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مدل

Table 1

Examining the Direct and Indirect Effects of Model Variables

مسیر	اثر مستقیم	خطا	اثر غیرمستقیم	معناداری
۱ سرشت و منش -> تنظیم هیجان -> خردمندی	۰/۰۵۴	۰/۰۵۴	۱۲/۱۴۹	۰/۰۰*
۲ تنظیم هیجان -> خردمندی	۲۲/۶۶۴	۰/۰۴۲		۰/۰۰۰*
۳ سرشت و منش -> تنظیم هیجان	۱۷/۰۶۵	۰/۰۴۳		۰/۰۰۰*
۴ سرشت و منش -> خردمندی	۱۳/۲۵۳	۰/۰۵۱		۰/۰۰*

p<0/05

خردمندی (۰/۰۰۱) و تنظیم هیجان بر خردمندی (۳/۵۴۵) است.

اندازه اثر برای متغیر سرشت و منش بر تنظیم هیجان (۱/۱۵۰) متوسط و برای متغیر سرشت و منش بر

جدول ۲

اندازه اثر (f²) متغیرهای مدل ساختاری

Table 2

The Effect Size (f²) of Structural Model Variables

سرشت و منش -> تنظیم هیجان	۱/۱۵۰

۰/۰۰۱

سرشت و منش -> خردمندی

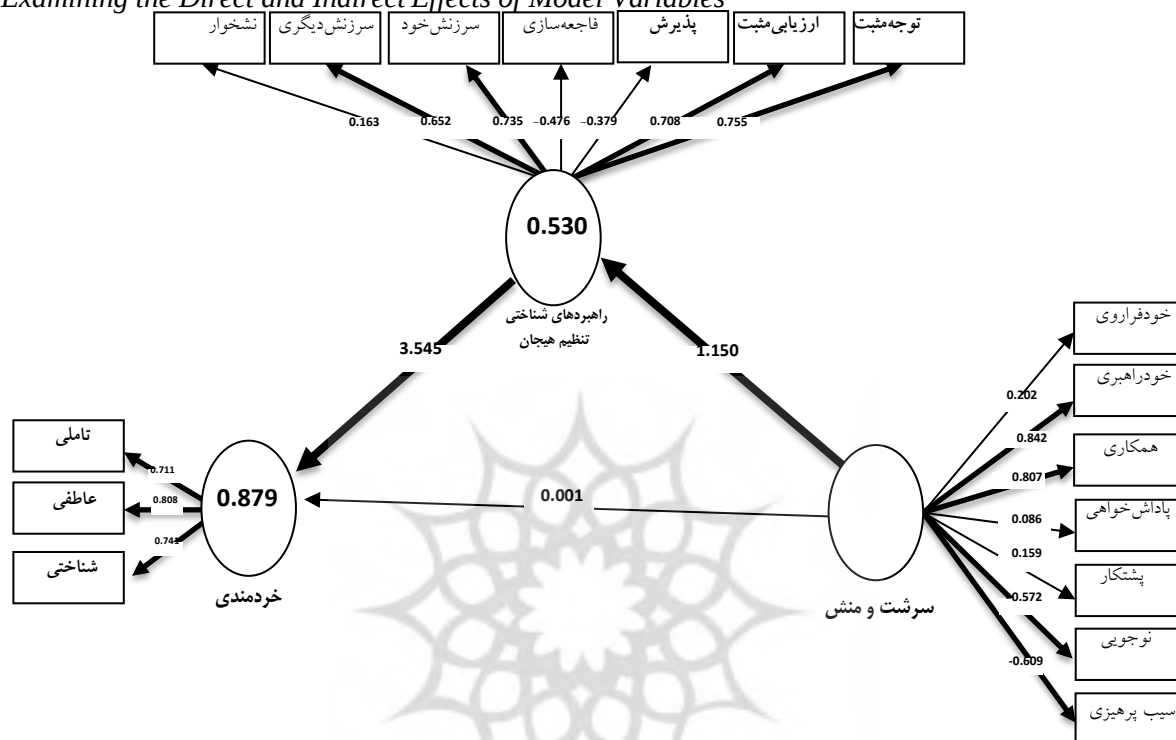
۳/۵۴۵

تنظیم هیجان -> خردمندی

شکل ۳

بررسی اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مدل

Figure 3
Examining the Direct and Indirect Effects of Model Variables

شاخص ارتباط پیش‌بین یا Q^2 قابلیت پیش‌بینی متغیرهای درون‌زای مدل را دارد؛ بدین معنی که در این مدل، روابط بین سازه‌ها به‌درستی تعریف شده است، سازه‌ها تأثیر کافی بر یکدیگر گذاشته و از این راه فرضیه‌ها به‌درستی تأیید شده‌اند. مقدار مثبت شاخص Q^2 نشان می‌دهد برازش مدل مطلوب است و مدل از قدرت پیش‌بینی‌کنندگی مناسبی برخوردار است.

جدول ۳

شاخص برازش مدل ساختاری

Table 3

Structural Model Fit Index

متغیرها	$Q^2 (=1-SSE/SSO)$
Srmr	۰/۱۱۵
Du-ls	۲/۰۳۰
d-g	۰/۷۸۳
Ch-square	۳۵۸/۶۱۲

بحث

با توجه به نقش سرشت و منش بر خردمندی و به سبب خلأ پژوهشی بارز در این زمینه در داخل کشور، پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط سرشت و منش با خردمندی با نقش واسطه‌ای راهبردهای تنظیم شناختی هیجان انجام شد. فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر اینکه سرشت و منش به واسطه راهبردهای تنظیم شناختی هیجان با خردمندی رابطه دارد، تأیید شد و مدل تدوین شده از برازش خوبی برخوردار است. ۰/۸۷ درصد از واریانس خرد توسط مدل تبیین شده است. این یافته با یافته‌های برخی پژوهش‌های (Cloninger, 2004; Glück et al., 2020) همخوانی دارد.

در تبیین و تفسیر این نتایج می‌توان گفت بر مبنای نظریه کلونینجر شخصیت ترکیبی از سرشت و منش در نظر گرفته شده است (Garcia et al., 2022). نتایج پژوهش نشان داد تأثیر سرشت و منش بر خرد از طریق منش بیشتر است. اگر خرد یک مؤلفه اکتسابی در نظر گرفته شود، منش نیز به عنوان زمینه برای کسب خرد در طول زندگی و در بافت رشد می‌کند که با نتایج پژوهش‌های اخیر همخوانی دارد (Asadi et al., 2013; Azizisaeid et al., 2019; moradi et al., 2018). از سوی دیگر، براساس نظریه خرد آردلت، خردمندی اکتسابی است و با افزایش سن تا جایی که فرد اجازه یادگیری به خود بدهد، افزایش پیدا می‌کند؛ بنابراین،

خرد و منش رابطه مثبت دارند؛ یعنی با افزایش منش خرد نیز در نمونه پژوهش افزایش پیدا کرده و میزان بالاتر سرشت نسبت به منش ارتباطی با خرد نداشته است. همچنین، خرد به عنوان یک ویژگی شخصیتی و عصبی / زیستی که در جوهی مشترک با منش است، با تجارب غنی‌تر در زندگی رشد می‌کند و منش نیز با مشارکت بیشتر و کسب تجارب اجتماعی قوی‌تر می‌شود و می‌توان این گونه تبیین کرد که هر دو مؤلفه خرد و منش با توجه به مشارکت اجتماعی، محیط غنی و تجارب زندگی مفید رشد می‌کنند.

همچنین، اثرپذیری تنظیم هیجان از منش بیشتر از سرشت بوده و این اثر در راهبردهای مثبت تنظیم هیجان آشکار شده است؛ بنابراین، تنظیم هیجان مثبت توانست واریانس بیشتری از خرد را تبیین کند. استفاده راهبردهای شناختی تنظیم هیجان مستلزم رشد عقلانی و غلبه بر هیجانات است. ویژگی‌های منش همچون خودراهبری، رشد فردی آگاه از نگرش دیگران و خودمتکی را سبب می‌شود که می‌تواند ارتباط زیادی با تنظیم و تجربه هیجانات مثبت داشته باشد. افرادی که نمره بالایی در منش می‌آورند، دارای ویژگی‌هایی مانند دلسوز و حمایت‌کننده (بعد همکاری منش) و دارای مفهومی از خویش به عنوان بخشی از جهان و منابع اطراف آن (بعد خودفراروی منش)، در کنترل و تنظیم هیجانات خود بهتر عمل می‌کنند (Compas et al.,

[\(2017\)](#). به عبارت دیگر، افراد خردمند در مواقع چالش انگیز بهتر عمل می‌کنند و هیجانات خود را خیلی بهتر تنظیم می‌کنند ([Glück & Weststrate, 2022](#)). بعد شناختی و عاطفی در افراد خردمند سبب می‌شود قبل از بروز هیجانات با استفاده از راهبردهای برنامه‌ریزی مجدد مثبت، ارزیابی مجدد مثبت و پذیرش بتواند با نگاه به آینده (بعد تأملی خرد) انتخاب مناسبی برای ابرازات هیجانی خود برگزیند با در نظر گرفتن اینکه دیگران کمترین آسیب را ببینند.

از سویی دیگر، ارتباط مستقیم و غیر مستقیم سرشت و منش با خردمندی تأیید شد که این نتیجه با یافته‌های پژوهش گلوک و همکاران (۲۰۲۰) و کیم (۲۰۲۱) همخوانی دارد؛ بنابراین، در تبیین این نتیجه می‌توان گفت خودراهبری به‌عنوان یکی از ابعاد منش با خردمندی رابطه مثبت معنی‌داری دارد. نوجویی به‌عنوان یک عامل خطر برای مشکلات رفتاری بیرونی است. این ویژگی با افزایش سن و رشد ویژگی‌های خرد، به‌خصوص به دلیل توسعه‌های نهایی ساختار مغز در جوانی و بزرگسالی، کاهش می‌یابد ([Kim, 2021](#)). نوجویی در ارتباط معکوس با تعالی به‌عنوان مؤلفه خرد است. نوجویی بالا ارتکاب رفتارهای غیر قانونی ارتباط دارد ([Schmeck & Poustka, 2001](#)). هرچه بعد آسیب‌پرهیزی در فرد کمتر باشد و به عواقب و خطرات احتمالی کاری که انجام می‌دهد، کمتر اهمیت دهد، گرایش او به رفتارهای پرخطر بیشتر خواهد بود و این ویژگی با بعد تأملی خرد و عاقبت‌اندیشی در امور در تعارض است. به‌طور کلی، ابعاد شخصیت کلونینجر که مؤلفه‌های اجتماعی / شناختی شخصیت را در بر می‌گیرند؛ مانند خودراهبری، همکاری و خودفراروی با فضایل اخلاقی همبستگی دارند. افراد خردمند در بعد خودراهبری نمرات بالایی را دارند ([Glück et al.,](#))

[\(2020\)](#). از نظر نوروسایکولوژی جایگاه مغزی «منش» لوب گیجگاهی (تمپورال) و هیپوکامپ است. پس «منش» (هسته مفهومی) ادراکی شخصیت، کارکردهای شناختی بالاتری همچون انگاره (آبستره، انتزاع‌های ذهنی)، تفسیر نمادی (سمبلیک) و برهان (استدلال) را در بر دارد که زیربنایی شکل‌گیری خردمندی از نوجوانی تا بزرگسالی بر اثر تجارب زندگی است؛ بنابراین، همسو با سایر تحقیقات، سرشت و منش در مجموع توانسته است مشکلات رفتاری (که نشانه‌های فقدان خردمندی هستند) را پیش‌بینی کنند ([ترک و همکاران، ۱۳۹۵](#)).

در نهایت ارتباط مستقیم سرشت و منش با تنظیم شناختی هیجان تأیید شد و این یافته با یافته‌های پژوهش وست‌تریت و همکاران (۲۰۱۹) و جان و گروس (۲۰۰۴) همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت افرادی که بیشتر سرشتی عمل می‌کنند، بر اثر افزایش میزان اضطراب و خطرات اختلالات روانی و رفتاری به میزان کمتری از راهبردهای مثبت تنظیم هیجان بهره می‌برند و بیشتر تمایل به کاربرد راهبردهای منفی تنظیم هیجان دارند و این چرخه سبب درگیری بیشتر آنان با هیجان‌پذیری منفی می‌شود. درمقابل ویژگی‌های منش با استفاده از راهبردهای شناختی تنظیم هیجان رابطه مثبتی داشت. دانشجویانی که بر اثر تجارب بهتر در مواجهه با چالش‌ها ([Aghayousefi et al., 2017](#)) از راهبردهای مثبت تنظیم هیجان استفاده می‌کردند، این چرخه مثبت در نهایت منجر به رشد شناختی بیشتر و افزایش احساس تسلط بر خود در آنها می‌شد ([Moradi et al., 2018](#)). رابطه تنظیم شناختی هیجان با خردمندی تأیید شد و این یافته با یافته‌های پژوهش لطفی و امینی (۲۰۲۰)، بشارت و همکاران (۲۰۱۷) کریمی و همکاران (۲۰۲۱)، چی و همکاران

(۲۰۱۹) همخوانی دارد و در تبیین این نتیجه می‌توان گفت هیجان‌ات یک ویژگی جهان‌شمول طبیعت انسانی ما است. پس به سختی می‌توان باور داشت احساسات صرفاً از طریق تکامل پدید آمده‌اند تا قضاوت و تصمیم‌گیری را مختل کنند. اکنون استدلال‌های نظری و یافته‌های تجربی هر دو همسو بر این اعتقادند که احساسات اغلب برای کمک به تصمیم‌گیری اجتماعی هستند نه اینکه مانع آن شوند اگر شخص بتواند ابهام و تعارض در هیجان‌ات خود هنگام تعامل با محیط اجتماعی را به‌درستی حل کند، جنبه‌های فردی و بین‌فردی هیجان را تنظیم می‌کند؛ بنابراین، افراد خردمند بهتر می‌توانند هیجان‌اتشان را مدیریت کنند (Abedini et al., 2021).

با توجه به نتایج پژوهش، قرار گرفتن در محیط غنی و تجارب پربار زندگی رشد منش به‌عنوان بخشی از ساختار شخصیت در طی دوران زندگی شکل می‌گیرد که ویژگی‌های منش همچون خودفراروی، خود راهبری و همکاری به شکل موازی در رشد خرد اثرگذار است و افراد دارای منش بالا تلاش می‌کنند از راهبردهای مثبت تنظیم هیجان در حفظ وضعیت متعادل خود استفاده کنند و تقویت مثبت در بازخوردگیری از این چرخه سبب استفاده مجدد از این فرایند می‌شود و این چرخه به‌عنوان بخشی از سبک زندگی خردمندان جای می‌گیرد؛ بنابراین، پیشنهاد می‌شود با فراهم آوردن محیط‌های آموزشی غنی همه‌جانبه در جهت کسب خرد همه مدارس و پرورش دانش‌آموزان خردمند در آینده، کیفیت زندگی انسان‌ها را افزایش داد. همچنین، براساس تأثیرات اساسی راهبردهای تنظیم شناختی هیجان در کسب خردمندی، از دوران کودکی برنامه آموزشی با موضوع تنظیم هیجان در دروس مدارس افزوده شود. پیشنهاد می‌شود کارگاه‌های تنظیم هیجان برای دانشجویان برگزار شود. شایان ذکر است با توجه

به ماهیت پیچیده متغیرهای علوم انسانی و وجود متغیرهای میانجی دیگری که در این پژوهش بررسی نشده‌اند، دلیلی است بر اینکه ما نتوانیم رابطه واقعی بین متغیرهای این پژوهش را آن‌گونه که هست شناسایی کنیم؛ به همین سبب، توصیه می‌شود در پژوهش‌های دیگر متغیرهای مؤثر احتمالی بررسی شود. در پایان از آنجا که پژوهش حاضر فقط روی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان انجام شده است، نتایج آن تعمیم‌پذیر به دانشجویان دانشگاه‌های دیگر نیست. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی گروه نمونه از میان دانشجویان دانشگاه‌های دیگر انتخاب شود تا امکان بررسی این متغیرها در دانشجویان دیگر فراهم شود. با توجه به اینکه این پژوهش در دانشگاه آزاد واحد همدان انجام شد، تعمیم نتایج آن به افراد و سازمان‌های دیگر باید با احتیاط انجام شود. در این راستا پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های دیگری در مراکز و دانشگاه‌های مختلف انجام گیرد.

سپاسگزاری

پژوهشگران از تمامی دانشجویان دانشگاه آزاد همدان به دلیل شرکت در این پژوهش کمال تشکر و قدردانی را دارند.

منابع

اسعدی، سمانه، امیری، شعله، مولوی، حسین، و باقری نوع‌پرست، خسرو (۲۰۱۳). معرفی مفهوم خردمندی در روانشناسی و کاربردهای آموزشی آن. *رویکردهای نوین آموزشی*، ۸(۲)، ۱-۲۸. https://nea.ui.ac.ir/article_19101_0ba079a9b9de8663ba40a7962121d2b8.pdf
ترک فرزانه، درویشه، زهرا، غلام‌رضا، زهره، و دهشیری، خسروی (۱۳۹۵). پیش‌بینی اختلالات رفتاری درونی‌سازی و برونی‌سازی در نوجوانان

سرشت و منش، مؤلفه‌های تنظیم هیجان و فرزندپروری ادراک‌شده با رفتار خودآسیبی در نوجوانان: رویکرد مدل یابی معادلات ساختاری. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران (اندیشه و رفتار)*، ۲۶(۴)، ۴۴۸-۴۶۳. SID. <https://sid.ir/paper/996335/fa>

References

- abedini, m., akbari, b., sadeghi, a., & asadimajreh, s. (2021). The relationship between resilience and mindfulness with emotional well-being with the mediating role of emotion regulation in cancer. *Quarterly Journal of Health Psychology*, 10(39), 67-84. <https://doi.org/10.30473/hpj.2021.58344.5172> (in persian)
- Aghayousefi, A. R., Tarkhan, M., & Farmani, A. (2017). The Role of the Big Five Factors of Personality in Predicting Cognitive Emotion Regulation Strategies with the Mediating Role of Patience Components. *Clinical Psychology Studies*, 7(26), 43-64. <https://doi.org/10.22054/jcps.2017.7391> (in persian)
- Ardelt, M. (2004). Wisdom as expert knowledge system: A critical review of a contemporary operationalization of an ancient concept. *Human Development*, 47(5), 257-285. <https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1159/000079154>
- Ardelt, M. (2020). Can wisdom and psychosocial growth be learned in university courses? *Journal of Moral Education*, 49(1), 30-45. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/03057240.2018.1471392>
- Ardelt, M., Pridgen, S., & Nutter-Pridgen, K. L. (2019). Wisdom as a personality type. *The Cambridge handbook of Wisdom* (pp. 144-161). <https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1017/9781108568272.008>
- Arnold, C., & Linden, M. (2022). Wisdom therapy in overcoming trauma and burdens of life. In *Post-Traumatic Growth to Psychological Well-Being* (pp. 207-219). Springer.

براساس ابعاد سرشت و منش. *مطالعات روانشناختی*، ۱۲(۳)، ۷-۲۶.

<https://doi.org/DOI:10.1017/9781108568272.026>

حیدرعلی، هومن (۱۳۹۰). *مدل یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم‌افزار لیزرل (با اصلاحات)*. سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).

<https://db.ketab.ir/bookview.aspx?bookid=1654776>

قربانی، رقیه، و خرمائی، فرهاد (۲۰۱۶). تبیین خردمندی براساس هوش موفق و خودکارآمدی مقابله. *روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی*، ۱۳(۴۹)، ۴۳-۵۵.

<https://doi.org/https://civilica.com/doc/1160820>

لطفی، مژگان، و امینی، مهدی (۱۳۹۹). نقش ویژگی‌های سرشتی و منشی شخصیت در پیش‌بینی توانایی تنظیم هیجان بیماران مبتلا به اختلالات هیجانی. *مجله طب نظامی*، ۲۱(۵)، ۴۹۰-۴۹۸. <https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1159/000079154>

عزیزی سعید، یاسر، کردنوقابی، رسول، و عرفانی، نصراله (۱۳۹۸). تأثیر دارایی‌های تحولی بر خرد با میانجی‌گری عزت نفس در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه. *پژوهشنامه روانشناسی مثبت*، ۲(۱۸)، ۱-۱۶. SID. [10.22108/PPLS.2019.114735.1616](https://doi.org/10.22108/PPLS.2019.114735.1616)

مرادی، شهریار، کردنوقابی، رسول، یعقوبی، ابلقاسم، و رشید، خسرو (۱۳۹۷). تبیین خرد بر مبنای دارایی‌های تحولی و میانجی‌گری بالندگی (ارائه مدلی علی. نشریه پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۲(۴۱)، ۷-۲۵.

http://www.jiera.ir/article_67530_83dadfa8cc7853d5fef4dd52149b0671.pdf

کریمی، سیروان، پیرمرادی، محمدرضا، عاشوری، احمد، و عاقبتی، اسما (۱۳۹۹). ارتباط میان صفات

- Intellectual Development: A Developmental/Historical Theory for Raising Mandelas. *Journal of Intelligence*, 9(3), 47. <https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.3390/jintelligence9030047>
- Dong, J., Xiao, T., Xu, Q., Liang, F., Gu, S., Wang, F., & Huang, J. H. (2022). Anxious personality traits: Perspectives from basic emotions and neurotransmitters. *Brain Sciences*, 12(9), 1141. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.3390/brainsci12091141>
- Garcia, D., Kazemitabar, M., Stoyanova, K., Stoyanov, D., & Cloninger, C. R. (2022). Differences in subjective well-being between individuals with distinct Joint Personality (temperament-character) networks in a Bulgarian sample. *PeerJ*, 10, e13956. <https://doi.org/https://doi.org/10.7717/peerj/13956.suppl-1>
- Garcia, D., Rosenberg, P., Nima, A. A., Granjard, A., Cloninger, K. M., & Sikström, S. (2020). Validation of two short personality inventories using self-descriptions in natural language and quantitative semantics test theory. *Frontiers in Psychology*, 11, 16. <https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.3389/fpsyg.2020.00016>
- Garnefski, N., & Kraaij, V. (2006). Cognitive emotion regulation questionnaire—development of a short 18-item version (CERQ-short). *Personality and Individual Differences*, 41(6), 1045-1053. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.04.010>
- Glück, J., & Bluck, S. (2013). The MORE life experience model: A theory of the development of personal wisdom. In *The Scientific Study of Personal Wisdom* (pp. 75-97). Springer. https://doi.org/https://doi.org/10.1007/978-94-007-7987-7_4
- Glück, J., Gussnig, B., & Schrottenbacher, S. M. (2020). Wisdom and value orientations: Just a projection of our own beliefs? *Journal of Personality*, 88(4), 833-855. <https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/jopy.12530>
- Glück, J., & Weststrate, N. M. (2022). The Wisdom Researchers and the Elephant: An https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1007/978-3-031-15290-0_20
- Asadi, S., Amiri, S., Molavi, H., & Bagheri, K. (2013). Introducing concept of wisdom in psychology and its Educational applications. *New Educational Approaches* 8(2), 1-28. https://nea.ui.ac.ir/article_19101_0ba079a9b9de8663ba40a7962121d2b8.pdf (in persian)
- Azizisaeid, Y., Kordnoghi, R., & Erfani, N. (2019). The Effect of Developmental Assets on Wisdom with the Mediating Role Self-Esteem. *Positive Psychology Research*, 5(2), 1-16. <https://doi.org/10.22108/ppls.2019.114735.1616> (in persian)
- Cloninger, C. R. (2004). *Feeling good: the science of well-being*. Oxford University Press. <https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1017/9781108568272.008>
- Cloninger, C. R., & Cloninger, K. M. (2011). Person-centered therapeutics. *International Journal of Person Centered Medicine*, 1(1), 43. <https://doi.org/https://doi.org/10.5750/ijpcm.v1i1.21>
- Compas, B. E., Jaser, S. S., Bettis, A. H., Watson, K. H., Gruhn, M. A., Dunbar, J. P., Williams, E., & Thigpen, J. C. (2017). Coping, emotion regulation, and psychopathology in childhood and adolescence: A meta-analysis and narrative review. *Psychological Bulletin*, 143(9), 939. <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/bul0000110>
- Csikszentmihalyi, M., & Nakamura, J. (2014). The role of emotions in the development of wisdom. In *Applications of Flow in Human Development and Education* (pp. 99-116). Springer. https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1007/978-94-017-9049-9_9
- Dean Webster, J. (2007). Measuring the character strength of wisdom. *The International Journal of Aging and Human Development*, 65(2), 163-183. <https://doi.org/https://doi.org/10.2190/ag.65.2.d>
- emetriou, A., Liakos, A., & Kizilyürek, N. (2021). How Wisdom Emerges from

- [https://doi.org/https://doi.org/10.1177/10888683221094650\(in persian\)](https://doi.org/https://doi.org/10.1177/10888683221094650(in%20persian))
- Kim, H. K. (2021). The Mediating Effect of Wisdom in the Relationship between Self-leadership and Quality of Service of Caregivers caring for Patients with Impaired Mobility and Elderly with Dementia. *Indian Journal of Forensic Medicine & Toxicology*, 15(2). <https://doi.org/https://doi.org/10.37506/ijfm.t.v15i2.14999>
- Kolenda, K. (1990). Tradition, Self-Direction, and Good Life. *The Journal of Speculative Philosophy*, 132-145. <https://doi.org/https://doi.org/10.37506/ijfm.t.v15i2.14999>
- Lee, S. J., Park, S. H., Cloninger, C. R & ., Chae, H. (2018). Behavior problems and personality in Korean high school students. *PeerJ*, 6, e6106. <https://doi.org/https://doi.org/10.7717/peerj.6106>
- Lotfi, M., & Amini, M. (2022). The role of temperament and character of personality in predicting emotion regulation in patients with emotional disorders. *Journal of Military Medicine*, 21(5), 490-498. [https://militarymedj.bmsu.ac.ir/article_1000849_1bad7f479cda2c3210d75a2848de7283.pdf\(in persian\)](https://militarymedj.bmsu.ac.ir/article_1000849_1bad7f479cda2c3210d75a2848de7283.pdf(in%20persian))
- Markett, S., Reuter, M., Sindermann, C., & Montag, C. (2020). Cognitive failure susceptibility and personality: Self-directedness predicts everyday cognitive failure. *Personality and Individual Differences*, 159, 109916. <https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.paid.2020.109916>
- Moradi, s., kord Noghabi, r., Yaghoobi, A., & Rashid, K. (2018). (Explanation of Wisdom Based on Developmental Assets by Mediating Thriving (Developing a Causal Model). *Journal of Research in Educational Systems*, 12(41), 7-25. https://www.jiera.ir/article_67530_83dadfa8cc7853d5fef4dd52149b0671.pdf (in persian)
- Purnamaningsih, E. H. (2017). Personality and emotion regulation strategies. *International Journal of Psychological Research*, 10(1), 53-60.
- Integrative Model of Wise Behavior. *Personality and Social Psychology Review*, 10888683221094650. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/10888683221094650>
- Grossmann, I., & Brienza, J. P. (2018). The strengths of wisdom provide unique contributions to improved leadership, sustainability, inequality, gross national happiness, and civic discourse in the face of contemporary world problems. *Journal of Intelligence*, 6(2), 22. <https://doi.org/https://doi.org/10.3390/jintelligence6020022>
- Jeste, D. V., & Lee, E. E. (2019). Emerging empirical science of wisdom: definition, measurement, neurobiology, longevity, and interventions. *Harvard Review of Psychiatry*, 27(3), 127. <https://doi.org/https://doi.org/10.1097/hrp.000000000000205>
- John, O. P., & Gross, J. J. (2004). Healthy and unhealthy emotion regulation: Personality processes, individual differences, and life span development. *Journal of Personality*, 72(6), 1301-1334. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2004.00298.x>
- Heydar Ali, Hooman. (2011). Structural Equation Modeling Using LISREL Software (with Modifications) (Vol. 0) Organization for Studying and Compiling University Humanities Books (SAM). <http://db.ketab.ir/bookview.aspx?bookid=1654776>
- Khanzadeh, M., Shokrollahi, Z., & Aghamohamadi, S. (2023). Predicting Borderline Personality Symptoms in Students Based on Cognitive Emotion Regulation Strategies: The Moderating Role of Neuroticism. *Journal of Modern Psychological Researches*, 17(68), 103-114. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.22034/JMPR.2023.15328> (in persian)
- Khosravi, N., Kooshki, S., Oraki, M., & Nemattavousi, M. (2020). Structural patterns of personality characteristics and cognitive emotional regulation with distress tolerance in mothers with a child with cancer: Mediating role of coping strategies Quarterly, *Journal of Nurses and Doctors in Razm 8, Number 24, Year 7, Fall 8/3*.

- [https://doi.org/10.22051/psy.2016.2568\(inpersian\)](https://doi.org/10.22051/psy.2016.2568(inpersian))
- Švrakić, N., Švrakić, D. M., & Cloninger, C. R. (1996). A general quantitative theory of personality development: fundamentals of a self-organizing psychobiological complex. *Development and Psychopathology*, 8(1), 247-272.
<https://doi.org/DOI:10.1017/9781108568272.026>
- Vasconcelos, A. F. (۲۰۲۱). Wisdom capital: definitions, meaning and a two-level model. *International Journal of Organizational Analysis*. Vol. 30, Iss. 2, (2022): 365-388.
<https://doi.org/DOI:10.1108/IJOA-09-2020-2409>
- Weststrate, N. M., Bluck, S., & Glück, J. (2019). Wisdom of the crowd: Exploring people's conceptions of wisdom. *The Cambridge handbook of wisdom* (pp. 97–121). Cambridge University Press.
<https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1017/9781108568272.006>
- Williams, P. B., & Nusbaum, H. C. (2016). Toward a neuroscience of wisdom. In *Neuroimaging personality, social cognition, and character* (pp. 383-395). Elsevier.
<https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/B978-0-12-800935-2.00021-X>
- GHORBANI, ROGHAYEH, & KHORMAEE, FARHAD. (2016). EXPLAINING WISDOM ON THE BASIS OF SUCCESSFUL INTELLIGENCE AND COPING SELF EFFICACY. *DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY (JOURNAL OF IRANIAN PSYCHOLOGISTS)*, 13(49), 43-55. SID.
<https://sid.ir/paper/101360/en>
- <https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.21500/20112084.2040>
- Schindler, S., & Querengässer, J. (2019). Coping with sadness-How personality and emotion regulation strategies differentially predict the experience of induced emotions. *Personality and Individual differences*, 136, 90-95.
<https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.paid.2018.01.050>
- Schmeck, K., & Poustka, F. (2001). Temperament and disruptive behavior disorders. *Psychopathology*, 34(3), 159-163.
<https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1159/000049300>
- Segerstrom, S. C., & Smith, G. T. (2019). Personality and coping: Individual differences in responses to emotion. *Annual Review of psychology*, 70, 651-671.
<https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1146/annurev-psych-010418-102917>
- Sharma, A., & Dewangan, R. L. (2017). Can wisdom be fostered: Time to test the model of wisdom. *Cogent Psychology*, 4.1(1) .
<https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1080/23311908.2017.1381456>
- Sternberg, R. J., & Glück, J. (2019). Wisdom, morality, and ethics. *The Cambridge handbook of wisdom* (pp. 551–574). Cambridge University Press.
<https://doi.org/https://psycnet.apa.org/doi/10.1017/9781108568272.026>
- Tork, F., daryizeh, z., Dehshiri, G. R., & khosravi, z. (2016). Predicting of externalizing and internalizing problems in adulthood basis of temperament and character. *Journal of Psychological Studies*, 12(3), 7-26.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی